EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 7.6.2011
SEC(2011) 821 galīgā redakcija

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Ungārijas 2011. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu

par atjaunināto Ungārijas konverģences programmu 2011.–2015. gadam

{SEC(2011) 725 galīgā redakcija}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Ungārijas 2011. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu

par atjaunināto Ungārijas konverģences programmu 2011.–2015. gadam

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes 1997. gada 7. jūlija Regulu (EK) Nr. 1466/97 par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 9. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu[2],

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

apspriedusies ar Ekonomikas un finanšu komiteju,

tā kā:

(1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Eiropas Komisijas priekšlikumam aizsākt jaunu izaugsmes un nodarbinātības stratēģiju — „Eiropa 2020" —, kam pamatā būtu ciešāka ekonomikas politikas koordinācija, lielākoties pievēršot uzmanību galvenajām jomām, kurās jārīkojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.

(2) Padome 2010. gada 13. jūlijā pieņēma ieteikumu par dalībvalstu un Savienības vispārējām ekonomikas politikas pamatnostādnēm (2010.–2014. g.), bet 2010. gada 21. oktobrī — lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm[3], kas kopā veido „integrētās pamatnostādnes". Dalībvalstis tika aicinātas savā ekonomikas un nodarbinātības politikā ņemt vērā šīs integrētās pamatnostādnes.

---

1 OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
2 OV C [..], [..], [..]. lpp.
3 Saglabātas 2011. gadam ar Padomes 2011. gada 19. maija Lēmumu 2011/308/ES.

(3) Komisija 2011. gada 12. janvārī pieņēma pirmo Gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot jaunu ekonomiskās pārvaldības ciklu ES un pirmo Eiropas *ex-ante* un integrētas politikas koordinēšanas pusgadu, kas balstās uz stratēģiju „Eiropa 2020".

(4) Eiropadome 2011. gada 25. martā apstiprināja fiskālās konsolidācijas un strukturālu reformu prioritātes (saskaņā ar Padomes 2011. gada 15. februāra un 7. marta secinājumiem un atbilstīgi Komisijas Gada izaugsmes pētījumam). Eiropadome uzsvēra, ka prioritāte jāpiešķir stabilam budžetam un fiskālās stabilitātes atjaunošanai, bezdarba samazināšanai ar darbaspēka tirgus reformu palīdzību un jauniem centieniem stiprināt izaugsmi. Tā aicināja dalībvalstis šīs prioritātes izvērst konkrētos pasākumos, kas iekļaujami to stabilitātes vai konverģences programmās un valstu reformu programmās.

(5) Ungārija 2011. gada 15. aprīlī iesniedza savu 2011. gada konverģences programmas atjauninājumu, kas attiecas uz 2011.–2015. gadu, un 2011. gada valsts reformu programmu. Abas programmas izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.

(6) Ungāriju krīze smagi skāra 2008. gada rudenī, liedzot valstij piekļuvi tirgus finansējumam. Lai pārvarētu šīs grūtības, Ungārija īstenoja korekciju programmu, kurā uzsvars bija uz fiskālo konsolidāciju un finanšu nozares uzraudzību, un tā saņēma finansiālo palīdzību no ES un SVF. Pateicoties tam, valsts 2009. gada pavasarī atguva piekļuvi finanšu tirgum, un ekonomika sāka atkopties no lejupslīdes: pēc IKP sarukuma par 6,7 % 2009. gadā, tas palielinājās par 1,2 % 2010. gadā, ko veicināja eksporta pieaugums. Līdztekus tam bezdarba līmenis turpināja celties, pārsniedzot 11 % salīdzinājumā ar pirmskrīzes līmeni, kas bija zem 8 %. 2010. gada otrajā pusē valdība paziņoja par ievērojamiem nodokļu samazinājumiem, kas īstenojami 2010.–2013. gadā. Lai ierobežotu fiskālā stāvokļa pasliktināšanos, paralēli tā ieviesa ārkārtas nodokļus un nolēma likvidēt obligāto privāto pensiju pīlāru. Kaut arī līdz ar to deficīta mērķim, kas 2010. gadam bija noteikts 3,8 % apjomā no IKP, novirzi izdevās ierobežot līdz 0,4 procentpunktiem no IKP un tā rezultātā 2011. gadā radīsies pārpalikums, ievērojami pasliktinājās pamatpozīcija. Ņemot vērā šo kontekstu un ievērojot mērķi stiprināt ekonomiskās izaugsmes potenciālu, valdība 2011. gada martā paziņoja par strukturālu reformu programmu un pieņēma papildu konsolidācijas pasākumus.

(7) Pamatojoties uz atjauninātās konverģences programmas novērtējumu saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97, Padome uzskata, ka, ievērojot Komisijas 2011. gada pavasara prognozes, budžeta prognožu pamatā izmantotais makroekonomikas scenārijs ir nedaudz par optimistisku, jo īpaši attiecībā uz iekšējā pieprasījuma attīstību. Atjauninājuma mērķis ir novērst pārmērīgo budžeta deficītu 2011. gadā, ievērojot Padomes noteikto termiņu, un tas tiktu panākts ar pārpalikumu 2 % apmērā no IKP, pateicoties ievērojamiem vienreizējiem ieņēmumiem no pensiju kapitāla. Budžeta saldo 2012. gadā būtu deficīts 2,5 % apmērā no IKP, pēc tam pakāpeniski samazinoties līdz 1,5 % no IKP 2015. gadā, galvenokārt pamatojoties uz izdevumu ierobežošanu. Atjauninājumā ir apstiprināts budžeta pozīcijas vidēja termiņa mērķis (VTM) strukturālā izteiksmē, proti, deficīts 1,5 % apmērā no IKP. Ar konsolidācijas stratēģiju ir paredzēts strukturāli samazināt budžeta deficītu un panākt parāda samazinājumu tā, lai 2015. gadā tas sasniegtu 64 % no IKP. Tomēr šķiet, ka konsolidācija tiek novilcināta, jo strukturāli uzlabojumi ir paredzēti tikai no 2012. gada, un strukturālā stāvokļa kumulatīvais pasliktinājums 2010. un 2011. gadā

pārsniegtu 3 % no IKP, kas neatbilst Padomes 2009. gada jūlija ieteikumam, kurā Ungārijai lūgts panākt strukturālas korekcijas vismaz 0,5 % apmērā no IKP. Pavasara prognozes rāda, ka deficīts 2012. gadā būtu 3,3 % no IKP, pieņemot dažus ar īstenošanu saistītus riskus — pamatojoties uz to, nevar izslēgt iespēju, ka tad, ja netiks veikti papildu pasākumi, robežlielums minētajā gadā atkal varētu tikt pārsniegts. Turklāt plānotajā deficīta attīstības gaitā nav paredzētas nepieciešamās strukturālās korekcijas, kas nodrošinātu VTM sasniegšanu līdz programmas beigām; jo īpaši jāatzīmē, ka pēc 2013. gada nav paredzētas nekādas papildu strukturālās korekcijas. Visbeidzot, obligātā privāto pensiju pīlāra likvidēšana un spēcīgie stimuli pāriet uz valsts pensiju pīlāru rada papildu ieņēmumus īstermiņā un vidējā termiņā, taču līdztekus palielina ilgtermiņa saistības un tādējādi var mazināt ilgtermiņa fiskālo ilgtspēju.

(8) Būtisks uzdevums joprojām ir fiskālā konsolidācija. Ja netiks strikti īstenoti paziņotie pasākumi un strukturāli papildu pasākumi, nebūs iespējams nodrošināt pārmērīgā budžeta deficīta ilgtspējīgu korekciju un pienācīgas sekmes virzībā uz vidēja termiņa mērķi. Turklāt fiskālā konsolidācija arī sekmētu parāda samazinājuma ievirzīšanu pietiekami straujas mazināšanas gultnē un uzlabotu ilgtermiņa ilgtspēju, kuras riski vērtējami kā vidēji. Fiskālo konsolidāciju būtu iespējams paātrināt, pilnvērtīgi izmantojot vienreizējos papildu ieņēmumus. Šajā kontekstā noderīgs instruments fiskālās konsolidācijas gaitas ciešai uzraudzībai būs iestāžu pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras pusgada progresa ziņojumi.

(9) Ar nesen pieņemto Konstitūciju parāda robežlielums ir noteikts 50 % apmērā no IKP un Fiskālajai padomei ir piešķirtas veto tiesības attiecībā uz gada budžetu, kas varētu būt pirmais solis ceļā uz budžeta struktūras uzlabošanu. Tomēr svarīgas detaļas tiks noteiktas tikai vēlāk, "ietvara" likumos (piemēram, attiecībā uz pagaidu skaitliskajām normām, līdz parāda attiecība samazinās līdz 50 %, izņēmuma klauzulas precīzo interpretāciju utt.). Nominālā parāda robežlieluma noteikšana, ja to izmantotu kā universālu instrumentu, *ceteris paribus* varētu izraisīt prociklisku fiskālo stāvokli. Turklāt pārveidotās fiskālās iestādes kompetence ir salīdzinoši ierobežota (atzinuma sagatavošana par budžeta projektu un veto tiesības) un neaptver visu budžeta ciklu (piemēram, lai tūlīt izvērtētu jaunus politikas pasākumus ar būtiski ietekmi uz budžetu). Visbeidzot, vēl nav precizēti citi fiskālās pārvaldības aspekti, piemēram, fiskālās politikas vidēja termiņa ievirze un pārredzamības jautājums.

(10) Nodarbinātības līmenis valstī ir viens no zemākajiem ES (60,4 %). Sieviešu nodarbinātības līmenis arī ir zems (55,0 %), un nodarbinātības līmeņa starpība starp sievietēm, kurām ir un kurām nav bērni vecumā līdz 6 gadiem, ir otra lielākā ES (33,6 salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju, kas ir 12,1 procentpunkts). Dienas aprūpes pakalpojumiem Ungārijā ir raksturīga gan nepietiekama kapacitāte, gan kvalitāte, un to trūkums jo īpaši ir izjūtams ārpus lielākajām pilsētām un reģionos ar īpaši augstu bezdarba līmeni. Dienas aprūpes pakalpojumu uzlabošana būtu nozīmīgs pasākums, kas veicinātu abu vecāku iesaisti darba tirgū.

(11) Ungārijā darbaspēkam ir uzlikts salīdzinoši liels nodokļu slogs. Ar jauno iedzīvotāju ienākuma nodokļa sistēmu ir daļēji novērsta negatīvā ietekme uz nodarbinātību, taču nodokļu slogs zemu atalgotiem darba ņēmējiem, kuriem nav bērnu, ir pat pieaudzis, īpaši, ja ņem vērā nodarbinātības nodokļu atlaižu pakāpenisku izbeigšanu.

(12) Valsts nodarbinātības dienestiem ir nepietiekama administratīvā kapacitāte, un iepriekš piešķirtie līdzekļi nav uzlabojuši šo pakalpojumu efektivitāti bezdarbnieku integrēšanā darba tirgū. Nodarbinātības programmu finansējumam nav pietiekamas saiknes ar rezultātiem. Bezdarbnieku pabalstu piešķiršanas ilgums nesen tika samazināts līdz zemākajam līmenim ES. Ir jāizvērtē šā pasākuma ietekme uz darba tirgus vajadzībām, jo īpaši, lai noteiktu tā efektivitāti dalības palielināšanai darba tirgū.

(13) Nabadzība un saistīti faktori, piemēram, bezdarbs vai zems izglītības līmenis, joprojām nesamērīgi skar dažas nelabvēlīgā situācijā esošas grupas, īpaši romus. Mazkvalificēto vidū nodarbinātības līmenis ir īpaši zems (36,8 % salīdzinājumā ar Eiropas vidējo rādītāju 53,4 %), sevišķi vīriešiem. Saskaņā ar aplēsēm 70 % no romiem dzīvo zem nabadzības sliekšņa. Lielākā daļa no viņiem dzīvo trūcīgākajos reģions, kur ir ļoti ierobežota darba tirgus iespēju un sabiedrisko pakalpojumu pieejamība.

(14) MVU saskaras ar tādiem kavēkļiem kā tiesiskā regulējuma sarežģītība, smags administratīvais slogs un ierobežota publiskās pārvaldes pārskatatbildība un pārredzamība. MVU piekļuve finansējumam darbības sākumposmā ir bijusi ierobežotāka nekā Eiropas Savienībā vidēji. Valsts reformu programmā ir ietverti vairāki pasākumi administratīvā sloga mazināšanai. Ārpusbanku finansējuma mehānismu nozīme joprojām ir daudz mazāka nekā citās Eiropas valstīs. Līdzšinējo programmu efektivitāte atbalsta sniegšanā šai nozarei nav tikusi sistemātiski izvērtēta.

(15) Komisija ir izvērtējusi Ungārijas konverģences programmu un valsts reformu programmu un ir ņēmusi vēra arī valdības nodomu sekot paktam "Euro plus"[4]. Vērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Ungārijā, bet arī to, kā programmās ievēroti ES noteikumi un norādes, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Eiropas Savienības vispārējā ekonomiskā pārvaldība, kas panākams, turpmākajos valstu lēmumos ievērojot ES līmeņa norādes. Tā uzskata, ka fiskālo korekciju stratēģijā, kas galvenokārt balstās uz izdevumu korekcijām, pasākumi ir atlikti uz programmas beigu posmu. Tādējādi Padomes noteiktais 2011. gada termiņš deficīta ierobežošanai līdz mazāk nekā 3 % no IKP tiek sasniegts tikai, pamatojoties uz ievērojamiem vienreizējiem ieņēmumiem no pensiju kapitāla. Strukturālie uzlabojumi ir paredzēti tikai no 2012. gada, un, ņemot vērā ar īstenošanu saistītos riskus, nevar izslēgt iespēju, ka tad, ja netiks veikti papildu pasākumi, robežlielums minētajā gadā atkal varētu tikt pārsniegts. Turklāt, raugoties ilgākā perspektīvā, konverģences programma nenodrošina turpmāku virzību uz VTM. Papildu pasākumi ar mērķi palielināt līdzdalību darba tirgū un modernizēt nodarbinātības dienestus palīdzētu radīt vairāk darba iespēju. Administratīvā sloga turpmāka samazināšana palīdzētu uzlabot uzņēmējdarbības vidi un veicinātu MVU attīstību.

(16) Ņemot vērā šo novērtējumu un Padomes 2009. gada 7. jūlija ieteikumu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 7. punktu, Padome ir izskatījusi Ungārijas konverģences programmas 2011. gada atjauninājumu, un tās atzinums[5] ir sniegts turpmāk tās ieteikuma 1. un 2. punktā. Ņemot vērā Eiropadomes 2011. gada 25. marta secinājumus, Padome ir izskatījusi Ungārijas valsts reformu programmu,

---

[4] SEC(2011) 725.

[5] Kā paredzēts Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 3. punktā.

IESAKA Ungārijai laikposmā no 2011. līdz 2012. gadam rīkoties šādi.

(1) Stiprināt fiskālos pasākumus, lai mazinātu strukturālā stāvokļa pasliktināšanos 2011. gadā, kas netieši izriet no plānotā budžeta pārpalikuma 2 % apmērā no IKP, un novērst iespēju, ka budžeta saldo 2012. gadā atkal pārsniedz 3 % no IKP. Vēlākais 2012. gada budžetā pieņemt pastāvīga rakstura papildu fiskālos pasākumus, lai nodrošinātu konverģences programmā noteikto 2012. un 2013. gada budžeta mērķu sasniegšanu. Nodrošināt virzību uz vidējā termiņa mērķi vismaz par 0,5 % no IKP gadā līdz programmas darbības beigām un jebkādus vienreizējos papildu ieņēmumus izmantot fiskālās konsolidācijas paātrināšanai.

(2) Pieņemt un īstenot noteikumus par jaunā konstitucionālā fiskālās pārvaldības satvara praktiskajiem aspektiem, tostarp attiecībā uz skaitliskajām normām, kas tiks piemērotas centrālajā un vietējā līmenī, līdz parāda attiecība būs samazinājusies līdz 50 % no IKP. Paplašināt Fiskālās padomes kompetences jomu, ietverot visu budžeta ciklu, jo īpaši paredzot tūlītēju izvērtējumu jauniem politikas pasākumiem ar būtisku ietekmi uz budžetu, un stiprināt fiskālo sistēmu, lai tiktu ietverta vairākgadu fiskālā plānošana un uzlabota publisko finanšu pārredzamība.

(3) Veicināt līdzdalību darba tirgū, mazinot nodokļu reformas ietekmi uz zemu atalgotiem darba ņēmējiem tādā veidā, lai tas neskartu budžetu. Stiprināt pasākumus, kas veicina sieviešu līdzdalību darba tirgū, izvēršot bērnu aprūpes un pirmsskolas mācību iespējas.

(4) Veikt pasākumus, kas stiprinātu Valsts nodarbinātības dienesta un citu līdzīgu pakalpojumu sniedzēju kapacitāti, lai paaugstinātu apmācības, palīdzības darba meklēšanā un individualizēto pakalpojumu kvalitāti un efektivitāti. Paredzēt programmu finansējuma atkarību no rezultātiem. Apspriežoties ar ieinteresētajām personām, ieviest speciāli pielāgotas programmas mazkvalificētajiem darba meklētājiem un citām īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām.

(5) Uzlabot uzņēmējdarbības vidi, īstenojot visus valsts reformu programmā paredzētos regulējuma reformu un administratīvā sloga mazināšanas pasākumus; izvērtēt pašreizējo MVU atbalsta politikas pasākumu efektivitāti un pielāgot publiskās programmas tā, lai uzlabotu ārpusbanku finansējuma pieejamību.

Briselē,

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs